

DPM_152.9.2023

mgr Łukasz Konarzewski
Śląski Wojewódzki Konserwator Zabytków
ul. Francuska 12
40 - 015 Katowice

Adam Neumann
Prezydent Miasta Gliwice
ul. Zwycięstwa 21
44 - 100 Gliwice

PETYCJA

W związku ze złożeniem przez spółkę P.A. Nova S.A. wniosku o pozwolenie na rozbiórkę części zabudowań dawnej fabryki drutu w Gliwicach pragniemy wyrazić nasz sprzeciw wobec planów zniszczenia obiektów, które uznajemy za przemysłowe dziedzictwo naszego miasta. Zespół ceglanych hal, położony między ul. Bohaterów Getta Warszawskiego i ul. Dubois, jest jednym z ostatnich świadectw industrialnej historii gliwickiego śródmieścia. Rozbórka zabytkowych murów to strata, na którą nie możemy się zgodzić. Uważamy, że fabryce drutu należy się druga szansa. Jej opustoszałe przestrzenie powinny znów zatętnić życiem. Poprzemysłowe zabudowania już dziś odznaczają się wyjątkowym klimatem. Wraz z nową funkcją kulturalną, handlową lub biurową mogłyby stać się najciekawszym kompleksem zabudowań w Gliwicach. Do tego potrzebne jest jednak zaangażowanie osób, które doceniają wartość historycznych obiektów. Niniejszym występujemy z petycją o zachowanie fabryki drutu.

Jej historia zaczęła się 172 lata temu. W 1852 roku przybyły z Westfalii przemysłowiec Wilhelm Hegenscheidt założył w tym miejscu pierwszy na Górnym Śląsku zakład wytwarzania drutu i gwoździ. W 1863 roku powiększono go i unowocześniono, poprzez zainstalowanie nowoczesnych maszyn parowych. Czternaście lat później Wilhelm Hegenscheidt zawarł znaczące porozumienie z Robertem i Herminą Caro, właścicielami konkurencyjnego przedsiębiorstwa – w ten sposób zrodziło się przemysłowe imperium pn. „Spółka Akcyjna Górnos Śląskiego Przemysłu Druciarskiego Caro – Hegenscheidt” (Oberschlesische Drahtindustrie AG). W wyniku dalszego rozwoju, Fabryka Drutu i Gwoździ weszła w skład „Górnos Śląskiego Przemysłu Żelaznego”. Gliwicki zakład, wyposażony w najnowocześniejsze wówczas maszyny, stał się jednym z największych tego typu w całych Niemczech. W latach po II wojnie światowej rozwój fabryki trwał, mimo zmieniających się warunków rynkowych.

Obecnie, jako Fabryka Drutu Gliwice S.A., działa część dawnego zakładu położona przy ul. Jana Śliwki. Hale między ul. Dubois a ul. Bohaterów Getta Warszawskiego pozostają jednak opuszczone. Na przestrzeni ostatnich kilkunastu lat pojawiło się wiele pomysłów na ich adaptację. Najbardziej znanym z nich jest sztandarowy projekt Urzędu Miejskiego w Gliwicach pn. „Nowe Gliwice II”. Jak obiecywały władze, cały teren przemysłowy miał charakteryzować się wysoką jakością przestrzeni publicznej i właściwym sobie charakterem.

- Projekt Nowe Gliwice II ma wiele zalet. Dzięki niemu chcemy stworzyć atrakcyjne miejsce pod przyszłe inwestycje. Jeśli uda się zrealizować te ambitne plany, to wszyscy zyskamy bardzo atrakcyjną, tętniącą życiem przestrzeń – nowoczesną i funkcjonalną, ale nawiązującą także do poprzemysłowego charakteru, z którego znane są gliwiczanom tereny zlokalizowane w pobliżu fabryki drutu. W założeniach ma być to miejsce, w którym będzie można miło spędzić wolny czas. Mam nadzieję, że Nowe Gliwice II, gdy już powstaną, dostarczą nam nie tylko odpowiednio wysokich wrażeń estetycznych, prężnie działających firm z branży nowoczesnych technologii, której eksplozji w Gliwicach od pewnego czasu nie sposób nie zauważyć, ale dostarczą też rozrywkę na odpowiednio wysokim poziomie – mówił w 2014 roku prezydent Gliwic, Zygmunt Frankiewicz.

O tym, że współczesne potrzeby mieszkańców można zaspokajać w starych murach, świadczą przykłady innych miast naszego regionu, w których rewitalizacji poddano obiekty poprzemysłowe. Wśród nich wymienić można Katowice (Strefa Kultury), Zabrze (Kopalnia Guido) lub Dąbrowę Górniczą (Fabryka Pełna Życia). W skali ogólnopolskiej znana jest łódzka Manufaktura, bydgoska Wyspa Młyńska czy kuzynka gliwickiego zakładu, odnawiana właśnie Warszawska Fabryka Drutu, Sztyftów i Gwoździ (tzw. Drucianka). Ostatni przykład wart jest szczególnej uwagi, gdyż niebagatelną rolę w zachowaniu fabryki odegrała ochrona konserwatorska wynikająca z wpisania obiektów do rejestru zabytków, choć znajdowały się one w bardzo złym stanie technicznym.

W przypadku gliwickiej fabryki drutu nadzieję na powodzenie rewitalizacji dały m.in. fantastyczne wydarzenia kulturalne: koncerty, wystawy i spotkania autorskie organizowane siłami społeczników. Do 2018 roku w to miejsce ściągali tłumy mieszkańców. Niestety, fiasko wniosku o dofinansowanie projektu rewitalizacji środkami unijnymi położyło kres działalności, za którą gliwiczanie pokochali zabytkowe hale.

Dziś znaczna część historycznych zabudowań zagrożona jest rozbiórką i to pomimo, że ujęto je w gminnej ewidencji zabytków oraz otoczono ochroną w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego. Destrukcja fabryki drutu byłaby ogromną stratą, gdyż ze wszystkich zespołów poprzemysłowych ma ona największy potencjał na rewitalizację. To nie tylko pierwszy tego typu zakład na Śląsku, ale też ostatni zachowany w śródmieściu Gliwic. W ubiegłych latach rozebrano m.in. Zakłady Materiałów Ogniotrwałych, Hutę 1 Maja oraz skrywane pod ziemią pozostałości Kanału Kłodnickiego. Tymczasem ceglane hale dawnej Oberschlesische Drahtindustrie AG wciąż istnieją. Uptywający czas jedynie zwiększa ich potencjał - należy go wykorzystać. Dawna fabryka drutu może być miejscem z duszą. To tu historia splata się z teraźniejszością. Niech razem wykreują przyszłość. Niech fabryka drutu stanie się nową wizytówką naszego miasta!

W związku z powyższym:

1. Apelujemy do Śląskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Katowicach o niewyrażenie zgody na rozbiórkę historycznych obiektów fabryki drutu (w tym tych objętych wnioskiem o pozwolenie na rozbiórkę nr AB.6741.3.2023, który w dniu 20.01.2023 złożono w Urzędzie Miejskim w Gliwicach).

2. Apelujemy o roztoczenie ochrony konserwatorskiej nad całym zespołem zabudowań dawnej fabryki drutu, poprzez wpis do rejestru zabytków. Jest to konieczne dla zapewnienia dalszego istnienia historycznego zespołu. Obecny stopień ochrony umożliwi bowiem jego rozbiórkę. Wpis do rejestru zabytków zagwarantuje, że przyszłe inwestycje prowadzone będą z poszanowaniem dziedzictwa przemysłowego, co leży w interesie społecznym.

3. Apelujemy do władz Gliwic o wsparcie wszelkimi dostępnymi sposobami idei rewitalizacji całości terenu dawnej fabryki drutu oraz utworzenia tam przestrzeni kreatywnej z funkcją kulturalną, handlową,

Gliwice, 30.03.2023

biurową i z wykorzystaniem historycznych zabudowań. Przy wsparciu samorządu odnowione obiekty mogą służyć mieszkańcom oraz osobom przyjeźdnym. W ubiegłych latach wokół tego obszaru w istotny sposób rozbudowano infrastrukturę transportową – powstała Drogowa Trasa Średnicowa, przebudowano Dworzec Kolejowy i uruchomiono Centrum Przesiadkowe. Dawna fabryka drutu posiada więc atuty, dzięki którym taki projekt może się udać – sukces jest w Państwa rękach!

Otrzymują:

Łukasz Konarzewski, Śląski Wojewódzki Konserwator Zabytków - sekretariat@wkz.katowice.pl

Magdalena Ziółek, Inspektor - m.ziolek@wkz.katowice.pl

Adam Neumann, Prezydent Miasta Gliwice – pm@um.gliwice.pl

Ewa Pokorska-Ożóg, Miejski Konserwator Zabytków w Gliwicach – pokorska-ozog_e@um.gliwice.pl